

LITERATUUR

„de boom/een verhaal in hout”, „een waaivers/knippert met zijn wimpers,/een ruiswoord/ dat zijn vin verroert”, her dorp in de winter: „de eigen spraakkunst/die het evenwicht invult” enz. De voorbeelden zijn legio en liggen ook elders in de bundel voor het oprapen.

Uit de gedichten spreekt bovendien een dankbare levenshouding, een ongestoord geluk dat ligt in de kleine dingen en weerspiegeld wordt door „de glimlach van moeder”, die zelfs na haar dood de kinderen „heviger dan voorheen/ haar kinderen” deed zijn.

Het geluksgevoel spreekt eveneens uit de twaalf zesregelige gedichten van de cyclus *In het oog van mijn paard*. In het oog van zijn paard zadelt de dichter zijn woorden en volgt hij de diverse bezigheden van het paard tot zijn droom bewaarheid wordt en het veulen er ligt. Zijn naam wordt opgetekend „in de mythe van Pegasus” als „Poëma van zes mei”. Ook hier verstrengelen zich de realiteit en het noemen ervan tot poëzie en voelt de dichter zich te paard een „prins van dauw en koekoek”. Dat er bij Florizoone, stammend uit een geslacht van imkers, in deze levensbalans ook *Bijen op de woorden* zouden zitten, lag haast voor de hand. Acht andere korte gedichten completeren deze reeks. Zoals de wereld der mensen, steunt ook de bijenkolonie op een gestructureerde samenleving, maar zij produceert „de honing van de vrede” en kondigt de nood aan en de betekenis van de „smaak” van bloemen.

*Bloemen,
de schoentjes van de liefde
voor de bruiden van de tijd,
langs het bijenpad
musiceert de muze.*

Deze bijna eurforsische werkelijkheidsbenadering mag echter niet doen vergeten, dat de dichter de beperktheid van het bestaan erkent: „ook de herfst woont in woorden”. Onderhuids is in zijn poëzie een spanningsveld aanwezig tussen groei en vergaan. Hij is

er zich van bewust dat we hier leven *Op de bermen van de tijd*, tussen grenzen en oevers. In de gelijknamige titelcyclus verwoordt hij nogmaals hoe geboorte telkens de dood oproept, maar in zijn spiritualistische visie wordt de tijd ook verlengd in eeuwigheid. Zijn zestigste verjaardag ziet hij als een zestigste „lente” en een bloei „van binnen”. „Ook de dood draagt knoppen ongezien”. De opeenvolging van de geslachten wijst, meer dan op de vergankelijkheid, op de cyclische wederkeer van alle leven. De tragische dood van dichter Gery Florizoone ziet hij als een teken van „zijn overaards gedicht”. Daarom richt hij in de korte slotcyclus zijn blik op *Het witte hemd van de wereld*. Vanuit zijn optiek is hij van oordeel dat de dichter in deze tijd meer dan ooit het positieve hoort te openbaren en hoopvol dient te zijn.

*Toen vloog mijn hoop
naar de ark van het grote water
wachtend op een teken.*

*Zing mij een liefdetwijg,
ik nestel in uw veren.*

In de vloedgolf van de tijd is Fernand Florizoone zichzelf gebleven, trouw aan zijn eigen poëtica. Zijn in de stilte en uit de stilte geschreven poëzie wordt gekenmerkt door een met wijsheid doordrenkte weemoed. Ze staat echter (nog) open voor verwondering, een verwondering die de dingen bezielt, ze boven de dagelijkse realiteit verheft en doet verwijzen naar een andere werkelijkheid. Dat hij iets van de eigen verworven innerlijke harmonie door zijn beeldende taal weet over te dragen op de lezer, is geen geringe verdienste.

Rudolf van de Perre

FERNAND FLORIZOONE, *Op de bermen van de tijd*, Lannoo, Tielt, 1988, 64 p.

Hedwig Speliers:
dichter en agnostische monnik

In *De naam van de roos* beschrijft Eco hoe twee broeders in het scriptorium van hun abdijs

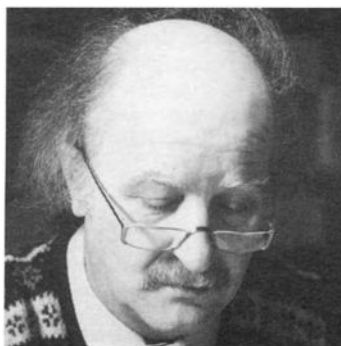
F. Florizoone (°1925).

het perkament gebruiksklaar maken „als een reliëkschrijn, fonkelend van edelstenen, gevat in dat wat het vrome weefsel van de schriftuur zou worden”.(1) Geen betere openingszin kan worden bedacht voor de bespreking van de nieuwe dichtbundel van Speliers, die voorafgegaan wordt door een motto van Rabanus Maurus, abt van Fulda, een kort fragment uit een van Hade-wijchs *Brieven* en een terzine uit de „Inferno” van Dante. Alle drie de motto's maken de lezer attent op een onderliggende betekenis, een diepere bedoeling die niet in gewone taal uitgedrukt kan worden. De bundel *Villers-la-Ville* (2) is „Tekst waarvan betekenis verder reikt/verder dan de letters (...)”(3) In 100 strofen van zeven regels exploreert Speliers de *scripturaliteit* die voor hem de kern van de poëzie uitmaakt.

Het hoofdthema van de bundel is de overwinning op de dood door de schriftuur. Dat is geen nieuw thema voor Speliers want het beheerste al *Horribile dictu* (1972), geschreven naar aanleiding van de dood van zijn enige broer. Ook verwerkt Speliers al vele jaren lang citaten als constitutief element in zijn dichtbundsels.

In het colofon van *Villers-la-Ville* vermeldt hij dat de bundel gerealiseerd werd in vier perioden tussen september 1984 en februari-maart 1987. Daarbij werd in een eerste versie gebruik gemaakt van citaten uit *De naam van de roos* van Umberto Eco, die in de derde versie aangevuld werden met citaten uit *De kathedraalbouwers* van Georges Duby. Het zal de lezer echter ongetwijfeld niet ontgaan dat ook uit de Apocalyps van Johannes is geput.

In een bijdrage over het werk van Speliers in *Ons Erfdeel* (4) heeft J.M. Maes betoogd dat die ontleningen geen raadseltjes voor de intellectualistische lezerspeurder zijn, maar integraal deel uitmaken van het gedicht. Dat geldt overduidelijk ook voor de

H. Speliers (°1935).

bundel *Villers-la-Ville*, die, zoals van Speliers verwacht mag worden, een sterk gestructureerde bundel is. Dat de 100 strofen geen nummering hebben gekregen, beklemtoont nog de architecturale eenheid. *Villers-la-Ville* is één bouwwerk in woorden dat men vanuit elke strofe kan betreden, hoewel er drie hoofdingangen zijn.

In de eerste 35 strofen staan de ruïnes van het Zuidbrabantse klooster centraal en het leven van de cisterciënzermonniken dat zich afspeelde in diverse ruimten: het koor, het refectorium, het calefactorium, de keuken, het dormitorium en het scriptorium. In dat eerste deel reflecteert Speliers via de evocatie van het monnikenleven over zijn eigen talig bestaan in de wereld van nu. In tegenstelling tot zijn vorige bundels, waarin de fundamentele aardsheid van het menselijk bestaan fatalistisch wordt beleden, krijgt deze nieuwe bundel een extatische dimensie door de exploratie van de *scripturaliteit*. De dichter legt een expliciet verband tussen het woord en het Woord, de *scripturaliteit* en de Schrift.

Het middenstuk van de bundel bestaat uit 30 strofen waarin wordt verwezen naar het visioen van de Apocalyps met zijn onthullingen over het einde van de tijd. We treffen erin aan wat Speliers de „epifanisering” binnen zijn poëzie noemt, nl. het met elkaar in verband brengen

van het oneindig grote en het te verwaarlozen kleine.

De overgang naar het derde deel, waarin de *scripturaliteit* centraal staat, wordt gevormd door de volgende scharnierverzen: „Elk schepsel van de wereld is een boek/Is een geschrift/Is een teken/...” (5)

In dit laatste deel wordt de kracht van het woord beleden. „Die van zijn lichaam een tong maakt/Hij wint met de dag aan meerspraak”. (6) Die belijdenis schuwt de religieuze beeldspraak niet, zodat „liturgie” als metafoor gelezen kan worden van de dichterlijke activiteit.

Bij de constructie van *Villers-la-Ville* heeft Speliers zijn beproefde echotechniek ten volle aangewend: herhaling van de beginregel aan het einde van de strofe, klankchiasmen, overvloedig gebruik van alliteraties en assonanties. In sommige strofen gebeurt dat echter te nadrukkelijk zodat zijn bouwwerk teveel buitenkant, teveel façade wordt. Na lectuur van *Villers-la-Ville* dringt zich de volgende conclusie op: terwijl de postmodernisten de mogelijkheid ondergraven van de taal en de literatuur om de wereld te betekenen, toont Speliers in deze bundel overtuigend aan dat poëzie uitzicht kan geven op de culturele verworvenheden van de mens en inzicht in diens existentiële problematiek.

Joris Gerits

Noten

(1) UMBERTO ECO, *De naam van de roos*, Amsterdam, 1984, p. 194-195.

(2) HEDWIG SPELIERS, *Villers-la-Ville*, Manteau, Antwerpen/Amsterdam, 1988.

(3) HEDWIG SPELIERS, *Villers-la-Ville*, Manteau, Antwerpen/Amsterdam, 1988 (strofe 82).

(4) J.M. MAES, *Nomade in noemansland*, In: *Ons Erfdeel*, 29, nr. 5, nov.-dec. 1986, pp. 719-725.

(5) O.C., p. 30, (strofe 65).

(6) O.C., (strofe 68).

...dat gij stof zijt

Tien jaar na zijn debuut *Verstuvend gebied*, dat de eerste van een drieluik bleek te zijn dat in 1985 voltooid werd met *Ver-*